

- העותרים:
1. אנואר סולימאן ארבאב איסמעיל
 2. המוקד לפליטים ולמהגרים
 3. האגודה לזכויות האזרח בישראל
 4. רופאים לזכויות אדם - ישראל

כולם ע"י עו"ד עודד פלר ואח'
מהאגודה לזכויות האזרח בישראל
רח' נחלת בנימין 75, תל אביב
טל': 03-5608185; טל' נייד: 052-2547163; פקס: 03-5608165
דוא"ל: oded@acri.org.il

נ ג ד

- המשיבים:
1. נציב בתי הסוהר
 2. מנהל "מרכז השהייה חולות"

ע"י פרקליטות המדינה
משרד המשפטים, ירושלים

תגובה מטעם העותרים להודעה המעדכנת מטעם המשיבים

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד מיום 17.3.2016 מתכבדים העותרים להגיב להודעה המעדכנת מטעם המשיבים.

בית המשפט הנכבד יתבקש ליתן צו על תנאי כמבוקש בעתירה, ונוכח חודש הרמדאן, שעתיד להתחיל ביום 7.6.2016, לקבוע את העתירה לשמיעה בדחיפות.

מבוא

1. עניינה של העתירה בסירובם של המשיבים לאפשר לשהים ב"מרכז השהייה חולות" להכניס למתקן מוצרי מזון, להכין את מזונם במתקן ולצרוך אותו.

2. מדיניות המשיבים גורמת לכך שמאות מן השהים במתקן רוכשים מזון בחוץ, מעבדים אותו ומבשלים אותו בתנאי שדה במדבר, וצורכים אותו במדבר. הם מחזיקים מזון בחוץ ללא קירור או אפשרות לאחסון; מבעירים מדורות ומתחזקים אותן; משתמשים בסכינים ובאמצעים לחיתוך על גבי מתקנים מאולתרים בשטח; מחממים על גבי כיריים מאולתרים מאבנים על גבי מדורות; מבשלים ואוכלים מסירים וכלי אוכל שהם שומרים במדבר, ומנקים אותם באמצעים שעומדים

לרשותם שם. קשה לומר, כי תוצאה זו, שנובעת כל כולה ממדיניות המשיבים, מבטיחה שמירה טובה על בטיחותם, בריאותם ובטחונם של השוהים במתקן. כך בכלל, וכך גם במהלך הערבים של חודש הרמדאן. מדיניות המשיבים פוגעת באופן חמור בכבודם של השוהים במתקן, בחירותם, באוטונומיה שלהם ובחופש הדת.

3. בדיון שהתקיים ביום 17.3.2016 הבהיר בית המשפט הנכבד, כי העתירה הפכה ציבורית בעקבות שחרורו של העותר 1 מ"חולות" לאחר פסק הדין בעניין **דסטה** (בג"ץ 8665/14 **דסטה נ' הכנסת** (פסק דין מיום 11.8.2015)) (ר' פרוטוקול הדיון מיום 17.3.2016, עמ' 2, שורות 31-35). בית המשפט הנכבד העיר למשיבים, כי בסוגיית האוכל ב"חולות" הועתק מודל ההפעלה של בית סוהר, ותהה האם בהינתן השוני בין "חולות" לבין מתקן כליאה אפשר למצוא פתרון מניח את הדעת, שיאפשר בישול משותף על ידי השוהים ב"חולות" (שם, עמ' 2, שורות 17-23). עוד הודיע בית המשפט הנכבד, כי הוא נוטה להוציא צו על תנאי, ושאל את המשיבים האם יתנגדו לנהל את הדיון כאילו הוצא צו על תנאי (שם, עמ' 2, שורות 36-37; עמ' 3, שורות 3-8). לאחר היוועצות מסר ב"כ המשיבים, עו"ד שויקה: "בית המשפט ביקש פתרון יצירתי, אנחנו בהחלט יכולים ומוכנים לבחון פתרונות יצירתיים לאור ההערות של כבודכם." לצורך כך התבקשה שהות בת 30 ימים (שם, עמ' 3, שורות 14-18). בית המשפט הנכבד החליט כדלקמן:

"לאחר שיג ושיח עם הצדדים ביקש עו"ד שויקה שהות על מנת לנסות לגבש מתווה אחר ברוח הדברים שנשמעו בדיון היום. המשיבים יגישו הודעה מעדכנת בעניין זה עד יום 20.4.2016 ולעותרים ניתנת אפשרות להגיב לאמור באותה הודעה עד יום 2.5.2016. לאחר קבלת האמור יוחלט על המשך הטיפול בעתירה תוך שימת הלב בין היתר לכך שחודש הרמדאן מתחיל השנה ביום 7.6.2016"

4. בהודעתם המעדכנת של המשיבים אין כל פתרון או מתווה אחר. המשיבים איתנים בדעתם שלא לאפשר לשוהים ב"חולות" להכניס מזון אל המתקן, לבשלו ולצרוך אותו בתוכו.

חוסר הסמכות לאסור על הכנסת מזון ועל בישולו במתקן

5. נזכיר – מדיניות המשיבים עומדת בניגוד להוראות החוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954. סעיף 32א, סעיף ההגדרות בפרק ד' לחוק למניעת הסתננות ("מרכז שהייה למסתננים – הוראת שעה"), קובע:

"חפץ אסור" – אחד מאלה:

- (1) חפץ שהחזקתו אסורה לפי דין;
- (2) חפץ שאסור להחזיקו בהתאם להוראות שקבע מנהל המרכז לפי סעיף 32(א)(2);

סעיף 32(א)(2) לחוק למניעת הסתננות מוסיף וקובע:

(א) מנהל המרכז, באישור הנציב, יקבע את ההוראות הדרושות לצורך הפעלת המרכז וניהולו ולצורך שמירה על הביטחון, הבטיחות, הסדר והמשמעת במרכז, ובין השאר בעניינים אלה:

[...]

(2) כללי התנהגות של השוהים במרכז, ובכלל זה איסור החזקת חפצים **מסוימים**, וחובת השהיה לפעול לשמירת הסדר והניקיון במקום מגוריו ובסביבתו;

"חפץ אסור", אם כן, הוא חפץ שהחזקתו אסורה לפי דין, או חפצים **מסוימים** שמנהל המרכז, באישור נציב בתי הסוהר, קבע איסור על החזקתם.

6. המשיבים פועלים בעניין זה באופן הפוך, ולמעשה, בניגוד לחוק. תחת קביעת כללים בדבר חפצים **מסוימים** שאסור להחזיק בהם, הכלל הוא שהשוהים, שנמצאים במתקן, יכולים להכניס אליו אך רק מה שהותר להם להכניס, ולא דבר מעבר לכך. בתוך כך אסרו המשיבים על הכנסת מזון.

7. לא לכך כיוון המחוקק. במסגרת הליכי הכנת הצעת החוק למניעת הסתננות לקריאה שנייה ושלישית, ועל רקע תהיות חברי ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת מהם אותם "חפצים אסורים", הציגה עו"ד גבי פיסמן ממשד המשפטים את עמדת הממשלה, יוזמת החוק, כדלקמן:

"התפיסה שלנו, של הסמכויות שיינתנו במרכז השהיה, היא תפיסה של מקום המאוכלס על ידי אוכלוסייה אזרחית. [...] אלו אותם סמכויות, שמופעלות כלפי כל אחד מאתנו בכניסה לקניון, למוסד חינוכי. אותן סמכויות שגרתיות, שנועדו להבטיח את שלומו של הציבור ואת ביטחונם של השוהים במרכז.

נשמעו הערות לעניין החפצים האסורים. אותה רשימת חפצים אסורים, שנועדה להבטיח את שלומם של השוהים במרכז. בחפצים אסורים אנחנו מתייחסים לאותם חפצים, שאמנם לא הוגדרו בחוק כנשק, אבל למשל הכנסת אלכוהול או הכנסת אלות לתוך השטח של מרכז השהיה, עשויה לסכן גם את השוהים וגם את המבקרים ולכן חשבנו שיש מקום להסמיק את שבי"ס, כשהוא יראה לנכון לקבוע הוראות מהסוג הזה, לקבוע הוראות מהסוג הזה.

אני רוצה להבהיר, שהסמכויות בעיקרן יופעלו בכניסה למתקן באופן שגרתי. בתוך המרכז יופעלו הסמכויות רק על בסיס חשד לביצוע עבירה לנשיאת נשק או חפץ אסור. בתוך המרכז לא מופעלות סמכויות, אנשים מסתובבים באופן חופשי." (פרוטוקול 142 משיבת ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת, 2.12.2013).

8. המשיבים לא עשו כן. תחת קביעת חפצים מסוימים – יוצאי דופן לפי שהוצג בפני הכנסת – קבעו רשימה קצרה של חפצים המותרים להכנסה למתקן ולהחזקה בו, ואסרו על הכנסה והחזקה של כל היתר, ובתוך כך של מזון.

9. נשוב ונזכיר עוד – ל"מרכז השהייה חולות" אין נוהל הפעלה פומבי ומגובש. ואולם, אף על פי שהמשיבים לא גיבשו ולא אימצו נוהל הפעלה משלהם, יש לזכור כי המתקן תוכנן והוקם על פי תכנית מתאר ארצית שנדונה על ידי המועצה הארצית לתכנון ובנייה ואושרה על ידי ממשלת ישראל – תמ"א 46, מרכז שהייה למסתננים מגבול מצרים – שכללה אף תכנית הפעלה למתקן. לתמ"א צורף נספח המנחה בדבר השיקולים החברתיים שיש להביא בחשבון בבניית המתקן והפעלתו. "לתפיסת ההפעלה של מפעיל המתקן השפעה רבה על איכות חיי השוהים ועל האפשרות שתינתן להם בפועל ליהנות מפירות התכנון הפיזי", כתבו מנכ"ח הנספח החברתי (תמ"א 46, נספח חברתי, עמ' 5). הנספח החברתי מבוסס, בין היתר, על מחקרים שנערכו במתקנים להחזקת מהגרים ומבקשי מקלט ברחבי העולם, ועל איפיון אוכלוסיית מבקשי המקלט האריתריאים והסודנים בישראל.

10. מחברי הנספח החברתי מדגישים את הצורך בעידוד הניהול העצמי והעצמאות של השוהים במתקן (הנספח החברתי, עמ' 54), ואת הצורך ב"מובחנות ברורה בין מרכז השהייה למתקן כליאה" (שם, עמ' 55). עוד מודגש, כי יש לשמור באופן מקסימאלי על "הזהות האישית, הקהילתית, הדתית והלאומית" (שם, עמ' 65), בין היתר על ידי "מתן אפשרות לשוהים לקחת חלק בבחירת המזון, בבישול התואם את תרבותם והרגלי חייהם" (שם, עמ' 72). לצורך כך, "יתאפשר בישול מזון מותאם תרבות [...] במטבחון משותף, בסמוך ליחידת הדיוור, תותקן כירה חשמלית שתאפשר לשוהים בישול עצמי על פי הרגלי חייהם ותתאפשר החזקת כלי מטבח בסיסיים". (שם, עמ' 65). מבחינה אופרטיבית, קובע הנספח החברתי, יש להקים בכל תת אגף, המונה 125 איש, שני מטבחונים משותפים לצורך בישול עצמי. על כל מטבחון לכלול כירה חשמלית, כיור ומשטחים להכנה (שם, עמ' 89).

לנספח החברתי לתמ"א 46 ר': <http://bit.ly/1TnoFHk>

11. שום ביטוי לא ניתן לכל אלה. בהעדרה של תורת הפעלה ייחודית ל"חולות" הרי שבכל עניין שבו לא נקבעו כללים, פועלים המשיבים בדרך היחידה המוכרת להם – כפי ששירות בתי הסוהר פועל בבתי סוהר, ועל פי נהלי ההפעלה של בתי סוהר. ההסדר שנוהג בפועל ב"חולות" בעניין האיסור על הכנסת מזון זהה לזה הנוהג בבתי סוהר. בכך חותרים המשיבים תחת הוראות החוק.

חובת המשיבים לספק לשוהים מזון אינה מנוגדת לזכותם של השוהים להכניס מזון ולבשלו

12. בניגוד לטענות המשיבים, העתירה אינה מבקשת "להחליף את ההסדר הקיים" במסגרתו מספק שב"ס לשוהים מזון (פסקה 11 להודעה המעדכנת מטעם המשיבים). לא ברור מניין המשיבים שואבים זאת. העותרים הבהירו בעתירתם, כי "שב"ס חייב לספק מזון למי ששוהים במתקן" (פסקה 23 לעתירה). עוד הבהירו, כי עתירה זו "מתמקדת בהכנסת מזון על ידי השוהים ב'חולות' למתקן ובצריכתו על ידם. היא אינה עוסקת במזון שמסופק לשוהים על ידי שב"ס" (פסקה 28 לעתירה). טוב יעשו המשיבים, אם יחליפו, כהצהרתם, את הגורם שמפעיל את חדרי האוכל, ואולם לא בכך עוסקת העתירה.

13. אכן, מחובתו של שב"ס לספק מזון לשוהים במתקן לא נובע פטור מן החובה הנוספת לכבד את חירותם של השוהים ב"חולות" לצרוך מזון כאוות נפשם, על פי בחירתם. זכותם של השוהים ב"חולות", שרוצים בכך, להכניס למתקן מזון, להתקינו ולצרוך אותו, אינה באה במקום חובתם של המשיבים לספק לשוהים במתקן מזון.

14. כפי שהרחבנו בעתירה, חוסר העצמאות של השוהים ב"חולות" והעדר שליטה ביכולתם לצרוך מזון כאוות נפשם פוגעים קשות בכבודם ובחירותם, והם מן המאפיינים של הפעלת המתקן, המטשטשים את ההבדלים בינו לבין בית סוהר (ר' בג"ץ 7385/13 איתן – מדיניות הגירה ישראלית נ' ממשלת ישראל (פסק דין מיום 22.9.2014), פסקה 135 לפסק דינו של השופט פוגלמן; ור' עוד בהרחבה פסקאות 24-27 לעתירה).

היערכות, שכל ישר וכללי בטיחות סבירים ומידתיים

15. המשיבים מעלים חששות לא מבוססים בדבר שריפות וסכנות, ועוצמים את עיניהם לכך שמאות מהשוהים אוכלים מדי יום בחוץ. הם מוסיפים וטוענים, כי אין בידיהם די אמצעי משמעת לאפשר בישול ואכילה בתוככי המתקן.

16. אלא שמתן אפשרות לשוהים ב"חולות" להכין את מזונם, אין משמעו בישול בחדריהם על גבי מיטותיהם תוך שימוש באמצעים דליקים. בני אדם סבירים, שיכולים לבשל במטבח בתנאים סבירים וללא מגבלות מיותרות, אינם מבשלים על גבי מיטותיהם בחדרי המגורים שלהם ואינם גורמים לשריפות. לו שב"ס ביקש לאפשר לשוהים ב"חולות" לנהל את חייהם ולצרוך את מזונם, היה נותן להם גישה בחדרי האוכל לאמצעים לשמירת מזון בקירור, לעיבוד מזון ולבישול, ומאפשר להם לאכול את המזון שהכינו בחדרי האוכל. כל שנחוצים לכך הם מקררים (ששב"ס העמיד זה מכבר במועדונים), שולחנות להכנה, אמצעי חימום וכלי אוכל. שב"ס רשאי לקבוע כללי בטיחות סבירים ומידתיים, תוך שיש לזכור שמדובר באנשים בוגרים, שמתקינים את מזונם בכוחותיהם. הם עשו כן לפני שנשלחו ל"חולות", ועושים זאת גם כיום במדבר, בליט ברירה. אין להם עניין לפגוע בעצמם או בזולתם.

השפעתה של תקופת השהייה ב"חולות" על זכויות האדם של השוהים במתקן

17. טענה חדשה בפי המשיבים: לתקופת השהייה המרבית ב"חולות", שהועמדה על שנה בעקבות פסק דינו של בית המשפט הנכבד בעניין דסטא, ולעובדה שבמהלך שעות היום השוהים במרכז יכולים לצאת ממנו בעקבות פסק דינו של בית המשפט הנכבד בעניין איתן, "יש השלכה של ממש בין כלל השיקולים הנדרשים לעניין" (פסקאות 7-9 להודעה המעדכנת מטעם המשיבים). כלומר: לשיטת המשיבים, בעקבות פסקי דינו של בית המשפט הנכבד, חובתם להבטיח את זכויות האדם

של השהים ב"חולות" פחתה. קיצור תקופת השהייה וביטול חובת ההתייצבות בצהרי היום הם, כשלעצמם, טעמים להגנה מופחתת על זכויות אדם.

18. זאת ועוד טוענים המשיבים: "השהים יכולים לצאת ולהכנס בפתחיו של המרכז במהלך כל שעות היום, ולשהות כל היום מחוץ למרכז השהייה. בהיות השהים מחוץ למרכז השהייה, הם יכולים לרכוש ולצרוך כל מזון שהוא" (פסקה 8 להודעה המעדכנת מטעם המשיבים).

19. עתירה זו, נזכיר, הוגשה לאחר פסק הדין בעניין **איתן**, וקודם לפסק הדין בעניין **זיסטה**. השהים בחולות לא נדרשו עוד להתייצב בצהריים, ותקופת השהייה המרבית עמדה על 20 חודשים. עתה היא עומדת על 12 חודשים. מעבר לכך, אין כל שינוי. השהים ב"חולות" עודם מוחזקים במתקן בכפייה. גם כיום יש בהם מבקשי מקלט ופליטים, יש בהם קורבנות רצח עם, קורבנות סחר ועבדות, קורבנות עינויים, קורבנות עבירות מין, אלימות וטראומה, בעלי מוגבלויות פיזיות או נפשיות, חולים במחלות כרוניות, אנשים מבוגרים, ועוד ועוד. גם כיום כל השהים הם סודנים ואריתריאים – אנשים שאינם מורחקים מישראל בשל הכרתה בכך שאי אפשר לעשות זאת. גם כיום כפופים השהים ב"חולות" למרותו של שירות בתי הסוהר, ולסנקציות חמורות שיכול להטיל עליהם ממונה ביקורת הגבולות. גם כיום המתקן סגור ומסוגר בין השעות 00:00 ל-22:00, ועל המוחזקים בו להתייצב בין השעות 00:00 ל-22:00 לרישום. "חולות" נותר באזור קציעות שבנגב, במקום בו קשה להתרחק ממנו:

"חולות", כשמו כן הוא – סביבו חול וחול. הוא מרוחק מכל מקום יישוב. הערים הקרובות לו (באר שבע וירוחם) מצויות במרחק של כ-60 ק"מ ממנו. עובדה זו מעלה בצורה ניכרת את הסבירות כי המסתנן יבחר – ככל שניתן לכנות זאת 'בחירה' – להיוותר בשערי המרכז משך כל שעות היממה." (עניין **זיסטה**, פסקה 126 לפסק דינו של השופט פוגלמן).

20. גם כיום למוחזקים ב"חולות" אסור לעבוד מחוץ למתקן. מעטים מהם יכולים לעבוד כדרך שאסירים עובדים בבתי סוהר. למעשה, אין להם מקורות פרנסה מלבד "דמי כיס" בסך 16 ₪ ליום. מסכום זה הם אמורים לכלכל עצמם, ובכלל זה לצאת מן המתקן ולחזור אליו, ולרכוש את מה שנחוץ להם. הסכום היומי אינו מספיק אף לכרטיס נסיעה באוטובוס בכיוון אחד. כתוצאה מכך, רוב השהים במתקן אינם מתרחקים ממנו, ומבלים בו ובסביבתו את רוב תקופת שהותם:

"אף שכיום שוהים רשאים לשהות מחוץ לכותלי המרכז במשך כל שעות היום, הרי שללא אפשרויות תעסוקה או יכולת סבירה להתפרנס נפגעת באופן משמעותי יכולתם לעצב את קורותיהם. דברים אלה מקבלים משנה תוקף בהתחשב במיקומו של מרכז השהייה, אשר נותר כשהיה – מרוחק מכל מקום יישוב." (עניין **זיסטה**, פסקה 106 לפסק דינה של הנשיאה נאור).

ועוד:

"מסתנן המצוי – בכפייה, בל נשכח – במרכז שהייה, איננו אדם חופשי גם בשעות היממה שבהן אין הוא שוהה בין כתליו. יש להביא בחשבון כי אף שבחוק החדש בוטלה דרישת ההתייצבות שלוש פעמים ביום במרכז שהייה, ואף שהמרכז סגור ומסוגר רק בשעות הלילה, ספק אם לשוהים רבים ישנה אפשרות אפקטיבית לצאת או להתרחק מן המתקן. כך, בשים לב ל'דמי הכיס' הניתנים לשוהים העומדים על 16 שקלים ליום (תקנה 2 לתקנות למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט) (מתן דמי כיס והטבה אחרת והתנאים לשלילתם) (הוראת שעה), התשע"ד-2014; התקנות לא נתקפו בענייננו); לאיסור שחל על מסתננים השוהים במרכז שהייה לעבוד בישראל (סעיף 132 לחוק); ולמיקומו הגיאוגרפי של מתקן 'חולות'. בנסיבות אלו, איני משוכנע כי מתאפשר לשוהה להתרחק באופן שגרתי מן המתקן ולכלכל את עצמו במהלך היום. מצב דברים נורמטיבי זה מצמצם מאוד את האוטונומיה האישית הנתונה למסתננים – הכפופים לכללי התנהגות ומשמעת המלווים אותם גם בצאתם משערי מרכז שהייה – וצמצום זה משליך גם על זכותם לחירות." (עניין **דסטה**, פסקה 13 לפסק דינו של השופט פוגלמן).

21. אם כן, נתוני הכניסות והיציאות היומיים בשערי "חולות" אינם מעידים על דבר. רוב רובם של השוהים בחולות אינם יכולים להתרחק ממנו, אפילו היו רוצים. הם, לכל היותר, יוצאים את שערי המתקן אל המדבר שבחוץ, ושם, כדברי בית המשפט הנכבד, רק חול וחול. בקיצור תקופת שהייה ב"חולות" אין דבר שיכול למחול, ולא במעט, על זכויות האדם של מי שנשלחו אל המתקן (ר' עניין **איתן**, פסקאות 123-124 לפסק דינו של השופט פוגלמן).

בטרם חתימה

22. תגובה זו נתמכת בתצהירו של מר עוסמאן מוחמד עלי, ניצול רצח העם בדארפור שבסודאן. מר עלי הגיע לישראל בשנת 2011. מאז חודש אוקטובר 2015 הוא שוהה ב"חולות" לתקופה של שנה. מר עלי הגיש בקשה למקלט בראשית שנת 2014, ואולם כמו יתר מבקשי המקלט מדארפור בקשתו לא הוכרעה מעולם. "אני לא יודע מדוע נשלחתי ל'חולות', ומדוע לא הכריעו בבקשת המקלט שלי", מצהיר מר עלי, ומוסיף: "חולות' הוא כלא, ואני שוהה בו למרות שלא ביצעתי שום פשע. כל פשעי הוא שברחתי מרצח העם בארצו. משום כך, אני לא אדם חופשי". מר עלי מעיד על הפגיעה בחירותו, בפרטיותו, על התנאים והשירותים הדלים ב"חולות", על חוסר היכולת להתרחק מהמקום, על הלחץ המופעל במפגשים עם נציגי הרשויות לצאת מן הארץ ועל הייאוש הגדול. בעניינה של העתירה מעיד:

"חשוב לי להדגיש, שגם אם האוכל שניתן ב'חולות' היה טוב, מותאם וברמה גבוהה, זה לא היה משנה. אנחנו לא יכולים להכניס אוכל ל'חולות' ולא יכולים להכין אותו בעצמנו. לאוכל יש משמעות גדולה בחיים שלנו. הוא שומר על החיים שלנו, על הזהות, על המסורת, על הקהילה, על העצמאות. לאכול מה שאנחנו אוהבים ומה שהכנו בעצמנו זה להרגיש בני אדם בוגרים. לפני שהגעתי לחולות אכלתי כל מה שרציתי, והכנתי את האוכל בעצמי. זה מה שאנשים בוגרים וחופשיים עושים. רק מאדם שאינו חופשי מונעים לאכול מה שהוא רוצה.

יש עיסוק רב מאוד באוכל ביחולות. משום שאסור להכניס אוכל ולבשל בתוך 'חולות', נוצרים שוב ושוב מתחמים מאולתרים של אוכל מחוץ לגדרות, שם מבשלים ואוכלים בתנאי המדבר. אבל גם בזה הרשויות נלחמות. שוב ושוב מפרקים את המתחמים, ומענישים את השוהים שמפעילים אותם.

אני מוסלמי, וצם במהלך היום בחודש הרמדאן, שעתיד להתחיל בקרוב. ארוחות האיפטאר חשובות לי מאוד, וברור לי שארצה לאכול אוכל מסורתי, שיבושל בשיתוף עם חברי הקהילה. אנו רוצים לעשות זאת כמו בני אדם – לבשל ולאכול באופן מכובד. אם אנחנו חייבים להיות ביחולות' לפחות לאכול מה שאנחנו רוצים ומכינים צריכים לאפשר לנו.

אין לנו שום כוונה לבשל בחדרים, להצית את החדרים או לסכן את עצמנו. אנחנו אנשים בוגרים שבישלו לעצמם לפני שהגיעו ליחולות', ואנחנו לא מסכנים את עצמנו או את חברינו. אם שירות בתי הסוהר יסדר מטבחים בחדרי האוכל שבהם אפשר לבשל ולהכין מזון – נעשה זאת שם."

העתק תצהירו של מר עלי מצורף.

23. חודש הרמדאן בפתח. שעת שבירת הצום, אחרי שקיעת השמש, היא שעה בה השוהים ב"חולות" אינם יכולים להתרחק מן המתקן, שכן בשעה עשר הם מחויבים לשהות בתוכו. שעת ארוחת הבוקר, טרם זריחת החמה, היא שעה בה הם מחויבים לשהות בתוכו. אשר על כן, בית המשפט הנכבד יתבקש ליתן צו על תנאי כמבוקש בעתירה, ונוכח חודש הרמדאן, שעתיד להתחיל ביום 7.6.2016, לקבוע את העתירה לשמיעה בדחיפות.

עודד פלר

עודד פלר, עו"ד

ב"כ העותרים

2 במאי 2016

תצהיר

אני, הח"מ, עוסמאן מוחמד עלי, נושא תעודת שוהה של שירות בתי הסוהר מס' 1422407, לאחר שהוזהרתי כי עלי לאמר את האמת, וכי אהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא אעשה כן, מצהיר בזה בכתב כדלקמן:

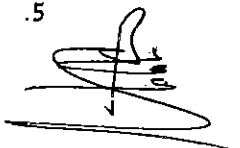
1. אני עושה תצהירי זה בתמיכה לעתירה בעניין הכנסת מוצרי מזון על ידי השוהים ב"חולות" למתקן, הכנתו על ידם במתקן וצריכתו במתקן.

2. אני מבקש מקלט מחבל דארפור שבסודאן, יליד שנת 1984. בשנת 2003 ברחתי מעירי בעקבות התקפה של הג'נג'ויד. במשך כמה שנים נמלטתי ממקום למקום – לדרום דאפור ולאחר מכן לדרום סודאן – ואף נתפסתי על ידי השלטונות ונכלאתי למשך חודשים ארוכים. בשנת 2011 הצלחתי להימלט מסודאן למצרים, וממנה הגעתי לישראל בסוף חודש דצמבר 2011. הוחזקתי בכלא "סהרונים" כמעט חודש. שוחררתי בחודש ינואר 2012, קיבלתי כרטיס לאוטובוס והגעתי לתל-אביב. בראשית שנת 2014 הגשתי בקשת מקלט, רואיינתי ואולם עד היום בקשתי לא הוכרעה. עבדתי תקופה ממושכת בעבודה מסודרת, והייתי פעיל בארגוני סיוע למבקשי מקלט. מאז יום 21 באוקטובר 2015 אני ב"חולות". ניתנה לי הוראת השהייה לשנה.

3. אני לא יודע מדוע נשלחתי ל"חולות", ומדוע לא הכריעו בבקשת המקלט שלי. "חולות" הוא כלא, ואני שוהה בו למרות שלא ביצעתי שום פשע. כל פשעי הוא שברחתי מרצח העם בארצו. משום כך, אני לא אדם חופשי.

4. אני מוחזק ב"חולות" עם עוד תשעה אנשים בתדר. אנתנו חולקים מקלחת ושירותים. אין פרטיות, ויש רעש. ב"חולות" ממתינים בתורים – תור לשירותים ולמקלחת, תור בחדר האוכל, תור במועד ההתייצבות בערב, תור כדי להיכנס ל"חולות" חזרה אחרי שיוצאים, תור במרפאה, תור בקנטינה, תור במשרד הפנים כדי לבקש חופשה, וכולי. אין מה לעשות במהלך היום. יש מעט מאוד חוגים ופעילויות, ואף פעם לא מתייעצים בנו כשקובעים אלו פעילויות יהיו. אין מחשבים ואין אינטרנט. רוב האנשים מעבירים את רוב שעות היום בחוסר מעש. אסור לנו להכניס כמעט שום דבר לתוך "חולות", וכמעט לאף אחד אסור לבקר אותנו בתוך המתקן. אנתנו מקבלים 16 ש"ב ביום (כל עשרה ימים, או יותר, מקבלים את הכסף במרוכז). הסכום לא מספיק כדי לנסוע ולהתרחק מ"חולות", ובפועל רוב האנשים נשארים בקרבת מקום רוב ימות השבוע. היאוש גדול מאוד.

5. במפגשים עם נציגי הרשויות ב"חולות" מופעל לחץ לצאת מהארץ. כשפונים למשרד הפנים כדי לבקש חופשה, שואלים מדוע אנתנו לא עוזבים. סוהרים אומרים שאנתנו צריכים לצאת כשמבקשים מהם דברים שונים. למשל, כשביקשנו תוספת לחם בתדר האוכל, אחד הסוהרים אמר לנו, שאם אנתנו רוצים לחם שנצא לאפריקה.



6. האוכל בתדר האוכל אינו זה שאנחנו מורגלים לאכול. הוא דל מאוד מבחינת המבחר ומבחינת דרך הכנתו. יש הרבה אורז שלא מבושל מספיק, ביצים שלא מבושלות כהלכה, לחם, ירקות חיים, לפעמים פירות ולפעמים גבינות. בסופי שבוע יש זיתים. בשר לא ניתן בכל יום, וכשניתן הוא פעמים רבות לא מוכן כמו שצריך.

7. חשוב לי להדגיש, שגם אם האוכל שניתן ב"חולות" היה טוב, מותאם וברמה גבוהה, זה לא היה משנה. אנחנו לא יכולים להכניס אוכל ל"חולות" ולא יכולים להכין אותו בעצמנו. לאוכל יש משמעות גדולה בחיים שלנו. הוא שומר על החיים שלנו, על הזהות, על המסורת, על הקהילה, על העצמאות. לאכול מה שאנחנו אוהבים ומה שהכנו בעצמנו זה להרגיש בני אדם בוגרים. לפני שהגעתי לחולות אכלתי כל מה שרציתי, והכנתי את האוכל בעצמי. זה מה שאנשים בוגרים וחופשיים עושים. רק מאדם שאינו חופשי מונעים לאכול מה שהוא רוצה.

8. יש עיסוק רב מאוד באוכל ב"חולות". משום שאסור להכניס אוכל ולבשל בתוך "חולות", נוצרים שוב ושוב מתחמים מאולתרים של אוכל מחוץ לגדרות, שם מבשלים ואוכלים בתנאי המדבר. אבל גם בזה הרשויות נלחמות. שוב ושוב מפרקים את המתחמים, ומענשים את השוחים שמפעילים אותם.

9. אני מוסלמי, וצם במהלך היום בחודש הרמדאן, שעתיד להתחיל בקרוב. ארוחות האיפטאר חשובות לי מאוד, וברור לי שארצה לאכול אוכל מסורתי, שיבושל בשיתוף עם חברי הקהילה. אנו רוצים לעשות זאת כמו בני אדם – לבשל ולאכול באופן מכובד. אם אנחנו חייבים להיות ב"חולות" לפחות לאכול מה שאנחנו רוצים ומכינים צריכים לאפשר לנו.

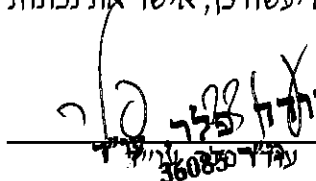
10. אין לנו שום כוונה לבשל בחדרים, להצית את החדרים או לסכן את עצמנו. אנחנו אנשים בוגרים שבישלו לעצמם לפני שהגיעו ל"חולות", ואנחנו לא מסכנים את עצמנו או את חברינו. אם שירות בתי הסוהר יסדר מטבחים בחדרי האוכל שבהם אפשר לבשל ולהכין מזון – נעשה זאת שם.


עוסמאן מוחמד עלי

27.4.2016

אישור

אני הח"מ, עו"ד עודד פלר, מאשר בזה כי ביום 27.4.2016 הופיע בפני, במשרדי בתל-אביב, מר עוסמאן מוחמד עלי, נושא תעודת שוהה של שירות בתי הסוהר מס' 1422407, ולאחר שהזהרתיו, כי עליו לומר את האמת וכי יהיה צפוי לעונשים הקבועים בחוק אם לא יעשה כן, אישר את נכונות ההצהרה הנ"ל וחתם עליה.


עידן
36085

27.4.2016